

Málping á vegum Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum.

24. október 2008

Á mat á umhverfisáhrifum að vera eftirsóknarvert?+

Björn Stefánsson
framkvæmdastjóri
verkfræðisviðs LVP

Efni:

- Markmið lagana - upprifjun
- Á mat á umhverfisáhrifum að vera eftirsóknarvert?
- Hvernig hefur framkvæmdaaðila gengið að fóta sig við breytt kerfi?
- Aukin ábyrgð sveitarfélaga með breyttum lögum.
- Hverju breytti að Skipulagsstofnun hætti að úrskurða og gefur nú út álit?
- Sameiginlegt mat á umhverfisáhrifum *framkvæmda sem eru háðar hver annarri+*
- Rannsóknarboranir.
- Samantekt

Markmið laga 106/2000 um máu er fyrst og fremst:

- Að draga eins og kostur er úr neikvæðum umhverfisáhrifum framkvæmdar.
- Að stuðla að samvinnu þeirra aðila sem hafa hagsmuna að gæta eða láta sig málið varða vegna framkvæmda sem falla undir ákvæði laganna.
- Að kynna umhverfisáhrif framkvæmda fyrir almenningi.

Markmið laganna fela í sér tækifæri fyrir framkvæmdaraðila:

- Draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum framkvæmda.
- Kynna verkefnið fyrir hagsmunaaðilum og almenningi.
- Vekja athygli á stefnu fyrirtækisins í umhverfismálum.
- Kynna fyrirtækið.

Samkvæmt framangreindu ætti mat á umhverfisáhrifum að vera eftirsóknarvert fyrir framkvæmdaraðila.

Því miður er það ekki svo,
en hvers vegna?

efur ekki tekist að gera matið eftirsóknarvert?

- Í upphafi máu (og kannski enn) litu margir svo á að matið væri tæki til að koma í veg fyrir framkvæmdir.
- Þessi skoðun styrktist með valdi Skipulagsstofnunar til að hafna framkvæmd.
- Flókið, umfangsmikið og dýrt ferli, einkum fyrir smærri verkefni.
- Skortur á almennum rannsóknum, sérstaklega á hálendinu.
- Umfangsmiklar náttúrufarslegar rannsóknir fylgja oft mati.
- Litið var á matsferlið sem nýja atvinnugrein fyrir fjársvelta rannsóknaraðila og sem tæki til frekari grunnrannsókna.
- Skortur á aðhaldi hjá verkkaupa, tilhneiging til að taka allt með.
- Allt of miklar kröfur til smáatriða í lýsingu mannvirkja, ekki hægt að hefja mat fyrr en seint á hönnunarferli.

Hvernig netur framkvæmdaraðila gengið að fóta sig við breytt kerfi (úrskurður - álit)?

- Landsvirkjun var hlynnt breytingunni og telur hana ótvírætt til bóta.
- Landsvirkjun hefur ekki farið gegnum ferilinn í heild sinni eftir breytingu en við höfum jákvæða reynslu svo langt sem hún nær.
- Höfum ekki reynslu af kærufjerli framkvæmdaleyfis.
- Hvímeitt þegar aðilar virða ekki lögbundna fresti

Aukin ábyrgð sveitarfélaga með breyttum lögum

- Skipulagsstigið hefur færst fram, jafnvel lokið áður en máu hefst.
- Samráð við sveitarfélög hefur aukist, sérstaklega á skipulagsstigi.
- Kröfur hafa aukist um endanlega útfærslu mannvirkja á skipulagsstigi, t.d. háspennulínur
- Getur leitt til þess að ekki fer fram eðlilegur samanburður valkosta í umhverfismatsferlinu.
- Kröfur um umhverfismat áætlana á öllum skipulagsstigum - er þetta ekki of langt gengið?
- Rannsóknir koma jafnvel inn í skipulagsferlið og hefjast því fyrr en áður.

Hverju breytir að Skipulagsstofnun hætti að úrskurða og gefur nú út álit?

- Skipulagsstofnun hefur að okkar mati getað betur sinnt lögbundnu leiðbeinandi hlutverki sínu eftir að stofnunin er ekki lengur úrskurðaraðili.
- Litið fremur á Skipulagsstofnun sem hlutlausan aðila.
- Breytingin er því jákvæð fyrir ferlið og samvinnu aðila um það.

Sameiginlegt mat %framkvæmda sem eru háðar hver annarri+

- Ákvæði laganna óskýrt, iðjuver er háð línum og orkuveri en orkuver oftast óháð iðjuveri.
- Ekki að finna í lögum eða reglugerð ákvæði um hvernig skuli háttta sameiginlegu mati.
- Þarf að semja reglur í ferlinu.
- Á NA-landi var Skipulagsstofnun búin að finna eðlilega lausn fyrir sameiginlegt mat i samráði við framkvæmdaraðila.
  - Sameiginlegu áhrifin áttu að koma fram í skýrslu um álverið, enda það háð virkjunum og línum en ekki öfugt.
- Úrskurður ráðherra var hvorki til að bæta ferlið, auka kynningu eða draga úr umhverfisáhrifum.
- Hefur þegar valdið framkvæmdaraðilum töfum, óvissu og tjóni.

Þorntáttarannsóknarholum á háhitasvæðum

- Óþolandi lagaumhverfi fyrir jarðgufuiðnaðinn.
- Getur þurft að tilkynna eða fara í mat mörgum sinnum á sama svæði.
- Ákvæðið kann að hafa verið skiljanlegt meðan skipulagsáætlanir voru skammt á veg komnar.
- Nú algjörlega óþarft ef skipulag fyrir hendi.
- Rannsóknarboranir í viðauka 2 ættu ekki að vera tilkynningarskyldar, amk ef þær eru á svæði sem skilgreint er sem orkuvinnslu- eða iðnaðarsvæði á skipulagi.
- Mjög brýnt að breyta þessu ákvæði laganna.

Samantekt

- Markmið laga um mat á umhverfisáhrifum eru þess eðlis að ferlið ætti að vera eftirsóknarvert fyrir framkvæmdaraðila.
- Mistök voru gerð í upphaflegri lagasetningu og kynningu á lögum um mat á umhverfisáhrifum sem hafa m.a. leitt til hins gagnstæða.
- Ekki hefur enn tekist að gera matsferlið eftirsóknarvert fyrir framkvæmdaraðila.
- Það ætti að vera sameiginlegt markmið okkar allra með hagsmuni umhverfisins, almennings og framkvæmdaraðila að leiðarljósi.
- Ýmsar endurbætur á lögunum eru brýnar, t.d. í viðauka 2.

Landsvirkjun

POWER

A large, powerful waterfall cascading down a rocky cliff face, with white water splashing and mist rising. The foreground shows a lush green field.

Takk fyrir gott hljóð!